

Kysely opiskeluhuollon yhteistyön toimivuudesta

Ensivaiheen huomioita kuntien ja muiden kuntataustaisten
koulutuksen järjestäjien kyselystä

Joulukuu 2023

Opiskeluhuollon kysely 2023

Perustietoa kyselystä

- Kunnat ja muut koulutuksen järjestäjät sekä hyvinvointialueet vastaavat yhdessä opiskeluhuollon toteuttamisesta.
- Kuntaliiton ja Hyvilin yhdyspintaprojektissa selvitettiin kyselyn avulla, miten yhteistyö kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien sekä hyvinvointialueiden välillä eri alueilla toimii.
- Kyselyn tavoitteena oli muodostaa kokonaiskuva yhteistyön toimivuudesta sekä tuoda esille niitä onnistumisia ja haasteita, mitä opiskeluhuollon yhteistyöhön liittyy. Tarkastelu kohdistui erityisesti opiskeluhooltolain mukaisten yhteistyörakenteiden toimivuuteen.
- Kysely lähetettiin kaikille Manner-Suomen kunnille sekä muille koulutusta järjestäville kuntataustaisille organisaatioille ja vastausaika kyselyyn oli 20.11.2023-30.11.2023
- Kyselyyn saatiin vastaukset 150 kunnalta ja 25 muulta kuntataustaiselta koulutuksen järjestäjältä. Kyselyn vastaajina olivat sivistysjohtajat tai muut opiskeluhuollon kokonaisuudesta vastaavat henkilöt.
- Tässä raportissa käydään läpi ensivaiheen huomioita kyselystä. Laajempi raportti kyselyn tuloksista julkaistaan alkukeväällä 2024.

Opiskeluhuollon kysely 2023

Keskeisiä huomioita 1

- Hyvinvointialueiden ja kuntien yhteinen, alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä toimii kyselyn mukaan suurella osalla alueista. Kyselyyn vastanneista kuntaedustajista 86 % kertoo, että yhteistyöryhmä on toiminnassa ja 12 % kuntavastaajista kertoo yhteistyöryhmän olevan valmisteilla.
- Kuntien edustus alueellisissa yhteistyöryhmissä vaihtelee hyvinvointialueittain: 49 % kuntavastaajista kertoo, että kaikilla kunnilla on ryhmässä oma edustaja ja 41 % kuntavastaajista kertoo, että kunnat ovat sopineet keskenään edustuksesta.
- Kokemukset yhteistyöryhmän kokoonpanosta vaihtelevat: 63 % kuntavastaajista ja 83% muista koulutuksen järjestäjien vastaajista pitää kokoonpanoa toimivana ja 18 % kuntavastaajista ja 13 % muista koulutuksen järjestäjien vastaajista ei pidä kokoonpanoa toimivana.
- Kokemukset yhteistyöryhmän toimivuudesta vaihtelevat hyvin paljon alueiden välillä sekä alueiden sisällä, eri kuntien sekä muiden koulutuksen järjestäjien välillä.
 - Noin kolmannes kuntavastaajista (30 %) ja reilu puolet muista koulutuksen järjestäjien vastaajista (55 %) pitää työskentelyä melko tai erittäin toimivana.
 - Kyselyyn vastanneiden perusteella yhteistyöryhmän toimivuudesta on parhaat kokemukset Kymenlaaksossa, Helsingissä ja Keski-Suomessa.
 - Onnistumisina nousevat esille mm. alatyöryhmien työskentely, kokousten säännöllisyys, hyvä esivalmistelu ja yhteiset linjaukset. Haasteina ovat puolestaan mm. kokonaisuuden laajuus, tiedonkulku ja erilaiset tarpeet.

Opiskeluhuollon kysely 2023

Keskeisiä huomioita 2

- Lakisääteinen **alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma** on kyselyn mukaan suurella osalla alueista parhaillaan valmistelussa (62 % kuntavastaajista) ja noin neljänneksellä (26 % kuntavastaajista) suunnitelma on jo valmis.
- Hyvinvointialueiden edustajat ovat kyselyn mukaan hyvin mukana koulutuksen järjestäjäkohtaisissa monialaisissa opiskeluhuollon ohjausryhmissä: 91 % kuntavastaajista ja 84 % muiden koulutuksen järjestäjien vastaajista kertoo, että hyvinvointialueella on edustajat kyseisessä ryhmässä.
- Hyvinvointialueiden edustajat ovat kyselyn mukaan hyvin mukana myös **oppilaitoskohtaisissa opiskeluhoitoryhmissä**: 85 % kuntavastaajista ja 92 % muista koulutuksen järjestäjien vastaajista kertoo, että hyvinvointialueella on edustaja kyseisessä ryhmässä.



Opiskeluhuollon kysely 2023

Keskeisiä huomioita 3

- Tarkasteltaessa kyselytuloksia hyvinvointialueittain ilmenee kuntavastaajien varsin kriittinen suhtautuminen käytännön yhteistyön toimivuuteen hyvinvointialueen opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön ja oppilaitosten opetushenkilöstön välillä.
 - Kolmella hyvinvointialueella kaikki kuntavastaajat ja yhdeksällä hyvinvointialueella enemmistö kuntavastaajista arvioi käytännön yhteistyön toimivan huonommin kuin ennen uudistusta. Kuntavastaajien mielipiteet jakautuvat kolmella hyvinvointialueella kriittisen ja neutraalin suhtautumisen kesken. Kuudella hyvinvointialueella kuntavastaajien suuri enemmistö katsoo, että uudistuksella ei ole ollut vaikutusta yhteistyön toteutumiseen. Vain yhdellä hyvinvointialueella enemmistö kuntavastaajista arvioi käytännön yhteistyön toimivan paremmin kuin ennen uudistusta.
- Positiivisimmin tämänhetkistä käytännön yhteistyön toimivuuteen näyttäisivät suhtautuvan Kymenlaakson hyvinvointialuetta edustavat kunnat, kriittisimmin Vantaa-Keravan, Päijät-Hämeen ja Länsi-Uusimaata edustavat kunnat.
- Suhtautuminen käytännön yhteistyön toimivuuteen hyvinvointialueen opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön ja oppilaitosten opetushenkilöstön välillä on lähes kaikkia kokoluokkia edustavissa kunnissa pikemmin kriittistä kuin positiivista, kaikkein kriittisintä 5 000 - 10 000 asukkaan kunnissa (71 %). Muista kokoluokista poiketen 50 001 - 100 000 asukkaan kuntavastaajista vain 38 % suhtautuu kriittisesti yhteistyön toimivuuteen ja puolet arvioi ettei uudistuksella ole ollut vaikutusta yhteistyön toteutumiseen.
- **Onnistumisia** käytännön tason yhteistyössä ovat kyselyyn vastanneiden mukaan mm. jo ennen uudistusta toimineiden työntekijöiden yhteistyön jatkuminen, moniammatillisen yhteistyön toimivuus, lisäresurssit ja työntekijöiden määrän kasvu sekä palveluiden monipuolisuus.
- **Haasteita** käytännön tason yhteistyössä aiheuttavat mm. tietojen luovuttamiseen liittyvät epäselvyydet ja byrokratiat, henkilöstöpula (erityisesti psykologipalvelut), heikko tiedottaminen ja henkilöstön vaihtuvuus.

Opiskeluhuollon kysely 2023

Tuloksiin liittyviä huomioita

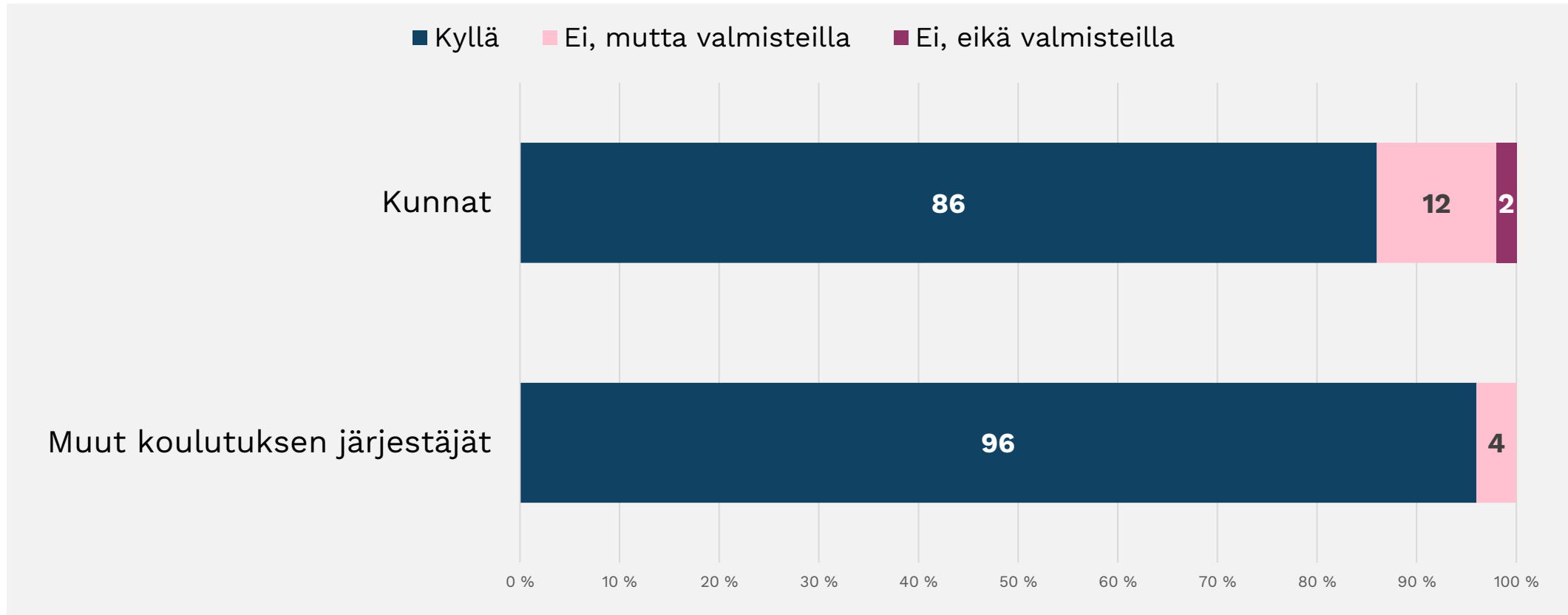
- Hyvinvointialueuudistus toteutettiin vuoden 2023 alussa ja yhteistyö hakee vielä monilla alueilla muotoaan. Opiskeluhuollon yhteistyöhön on kohdistunut yhteistyön alkuvaiheessa mm. tietojärjestelmiin liittyviä haasteita, joka on todennäköisesti vaikuttanut käytännön yhteistyön etenemiseen. Käytännön yhteistyössä on kyselyn mukaan parannettavaa, mikä on ymmärrettävä tulos uudistuksen tässä vaiheessa.
- Lakisääteiset alueelliset yhteistyömuodot toteutuvat kyselyn mukaan hyvin: alueellisia yhteistyöryhmiä on perustettu lähes kaikilla alueilla, ja myös alueellisia opiskeluhoitosuunnitelmia on tehty tai valmistellaan parhaillaan.
- Alueiden välillä on eroja yhteistyön toteuttamisessa ja toimivuudessa. Alueellisten tulosten tarkastelussa on huomioitava, että kaikki kunnat eivät vastanneet kyselyyn ja eri alueiden kunnista on saatu eri määrä vastauksia. Tulokset ovat siten suuntaa antavia.
- Kyselyyn vastasivat kuntien ja muiden kuntataustaisten koulutuksen järjestäjien edustajat; sivistysjohtajat tai vastaavat opiskeluhollosta vastaavat henkilöt. Kyselyllä ei kartoitettu hyvinvointialueiden edustajien näkemyksiä opiskeluhuollon yhteistyön toimivuudesta.

Kyselyn tuloksia



Opiskeluhuoltokysely 2023:

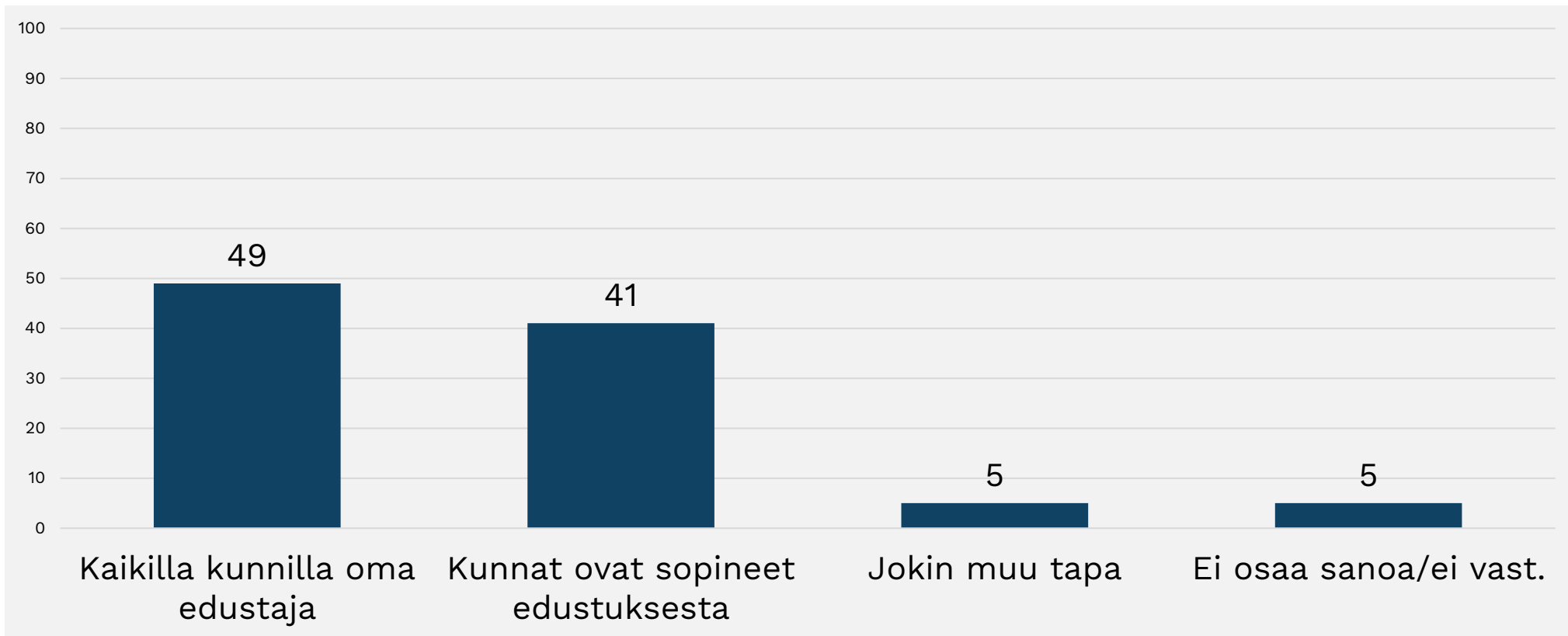
Vastausjakaumat kysymyksestä ”Toimiiko alueellanne tällä hetkellä lakisääteinen alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä?”
(%, N=175)



Opiskeluhuoltokysely 2023:

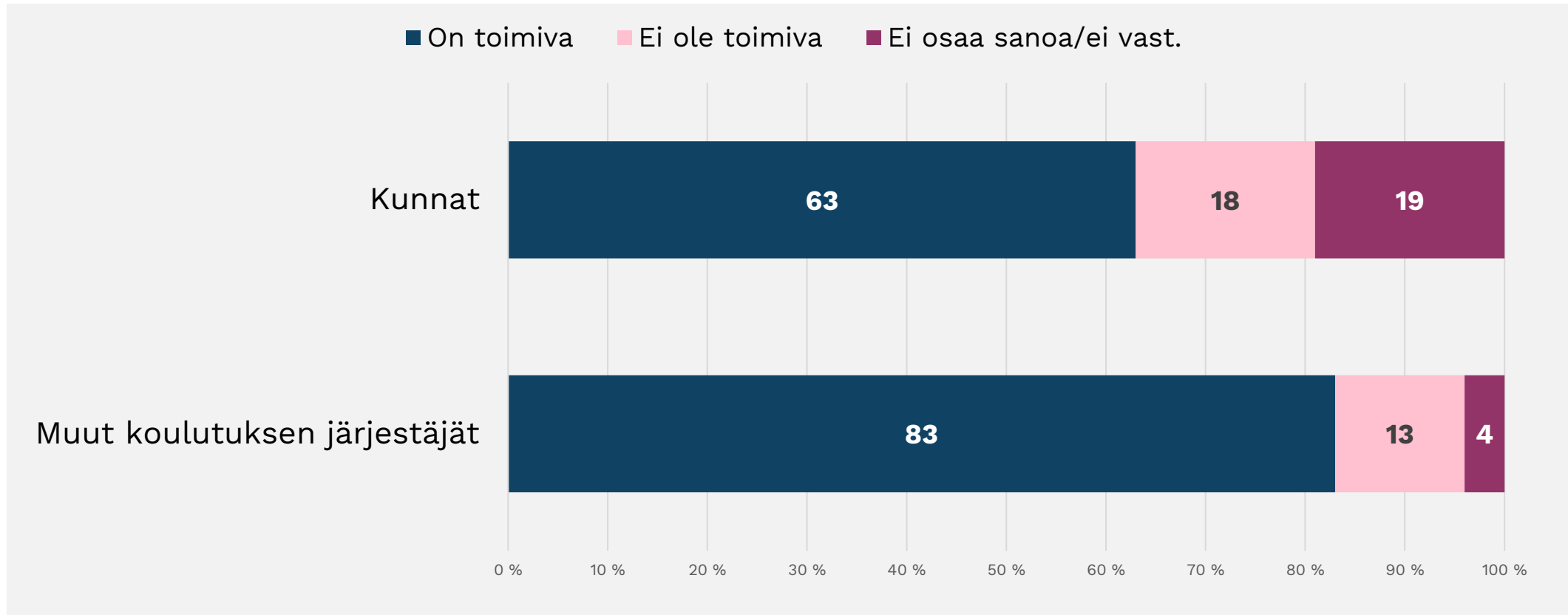
Vastausjakaumat kysymyksestä ”Miten kuntien edustus opiskeluhuollon alueellisessa työryhmässä toteutuu tällä hetkellä?”

% niistä kunnista, joiden alueella toimii lakisääteinen alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä. (N=129)



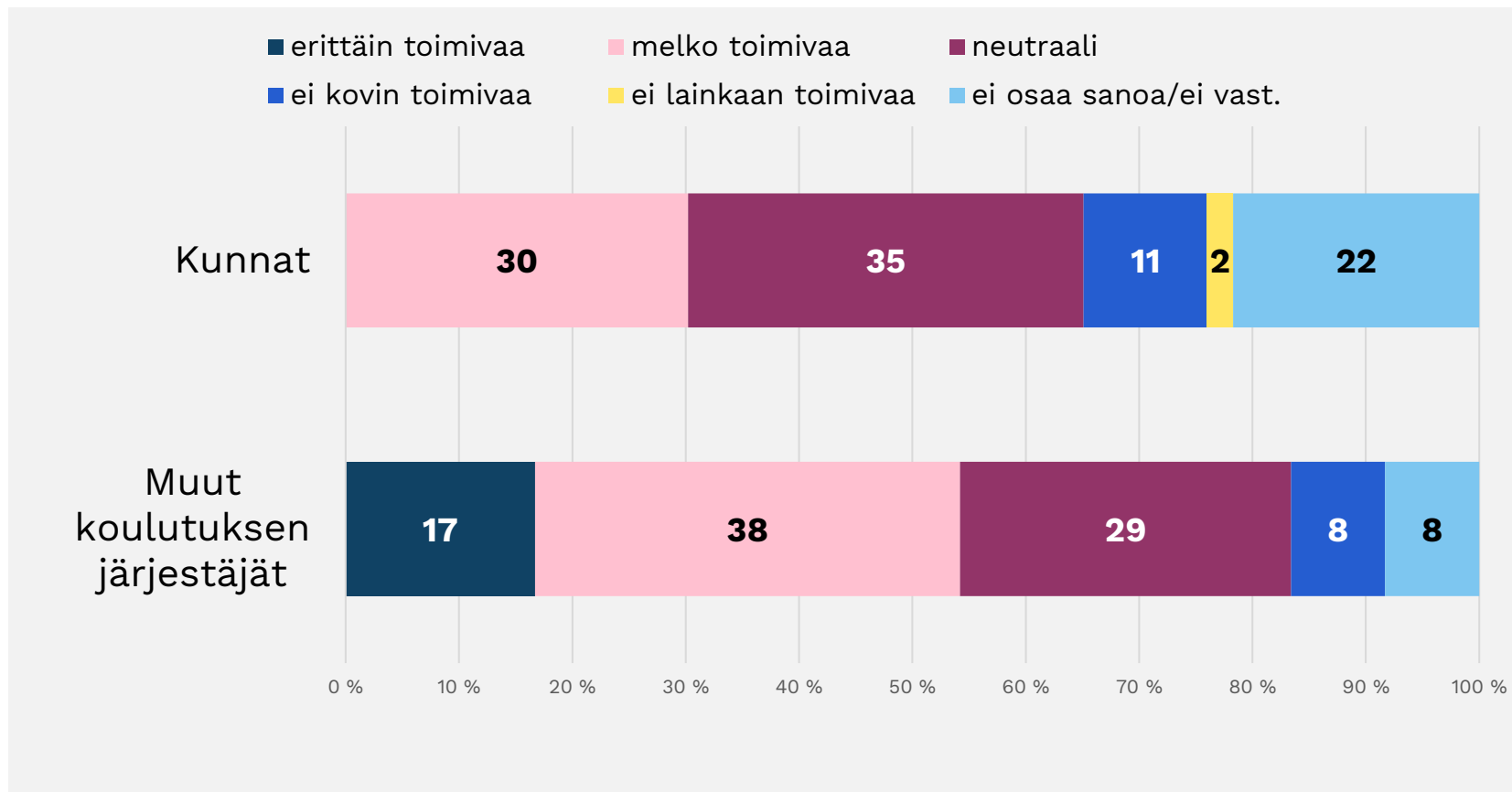
Pitääkö lakisääteisen alueellisen yhteistyöryhmän kokoonpanoa toimivana?

% niistä vastaajista, joiden alueella toimii lakisääteinen alueellinen opiskeluhoiton yhteistyöryhmä. (N=153)



Arviot lakisääteisen alueellisen yhteistyöryhmän työskentelyn toimivuudesta.

% niistä vastaajista, joiden alueella toimii lakisääteinen alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä. (N=153)



Melko tai erittäin toimivana pitäviä:

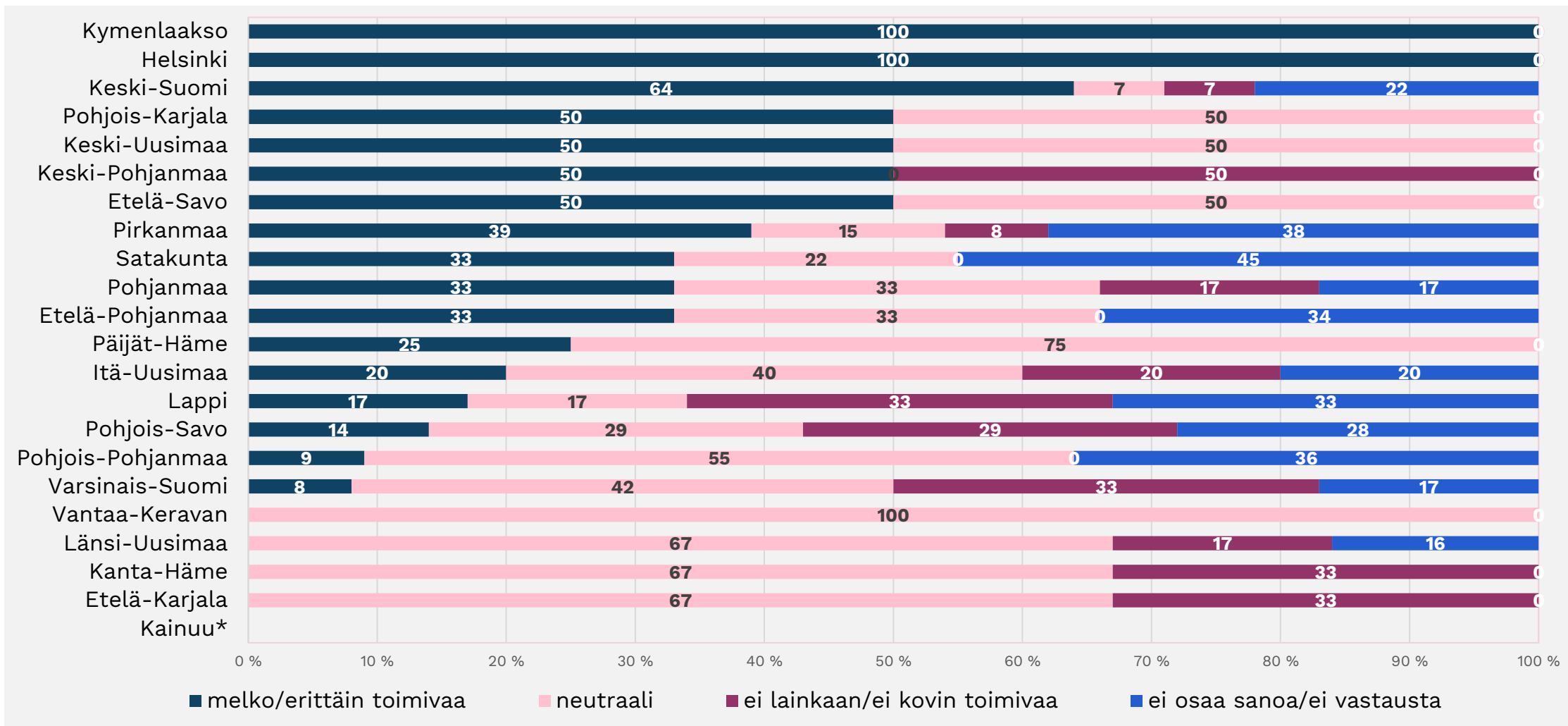
- Kunnat: 30 %
- Muut koul. järjestäjät: 55 %

Ei lainkaan tai ei kovin toimivana pitäviä:

- Kunnat: 13 %
- Muut koul. järjestäjät: 8 %

Arviot lakisääteisen alueellisen yhteistyöryhmän työskentelyn

toimivuudesta. % niistä kuntavastaajista, jotka ilmoittaneet omalla alueella toimivan lakisääteinen alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä*. Hyvinvointialueittainen tarkastelu. (N=128)



*Kainuun hyvinvointialuetta edustavat kuntavastaajat ilmoittivat yhteistyöryhmän olevan vasta valmisteilla. Tämän lisäksi yhden kuntavastaajan osalta ei tietoa hyvinvointialueesta eikä kuntakokoluokasta.

Alueellisen yhteistyöryhmän toiminta

Poimintoja avoimista vastauksista

Toimivaa

- Alatyöryhmät
- Kokousten säännöllisyys ja hyvä esivalmistelu
- Yhteiset linjaukset selkeyttävät
- Monipuolinen ja kattava edustus

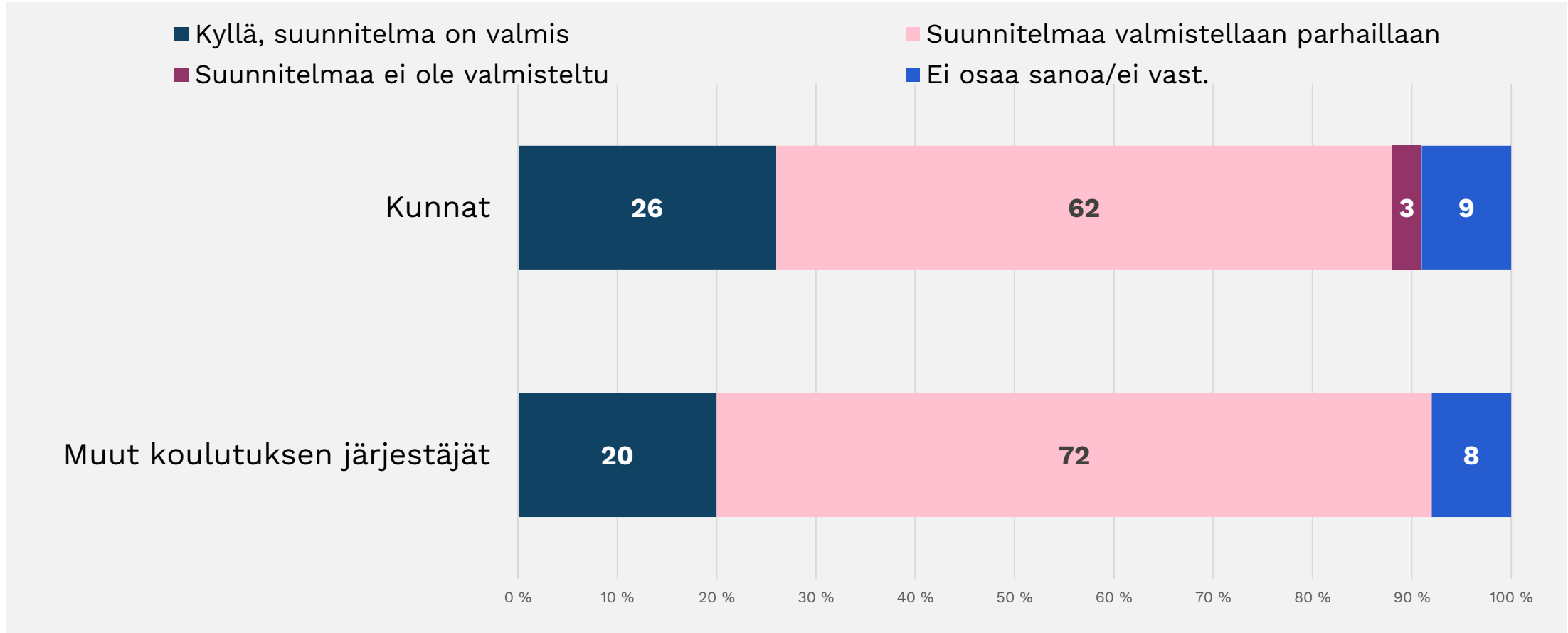
”Alatyöryhmät konkretisoi ja asioiden käsittely niissä helpompaa”

Haastavaa

- Kokonaisuuden laajuus
- Iso osallistujajoukko
- Tiedonvälitys
- Järjestäjätahojen erilaisuus ja erilaiset tarpeet
- Tapaamisten ja kokousten vähyyys tai epäsäännöllisyys
- Mahdollinen yhden edustajan vastuualue esiopetuksesta toiselle asteelle

Vastausjakaumat kysymyksestä ”Onko alueellanne valmisteltu yhdessä alueellinen opiskeluhohtosuunnitelma?”

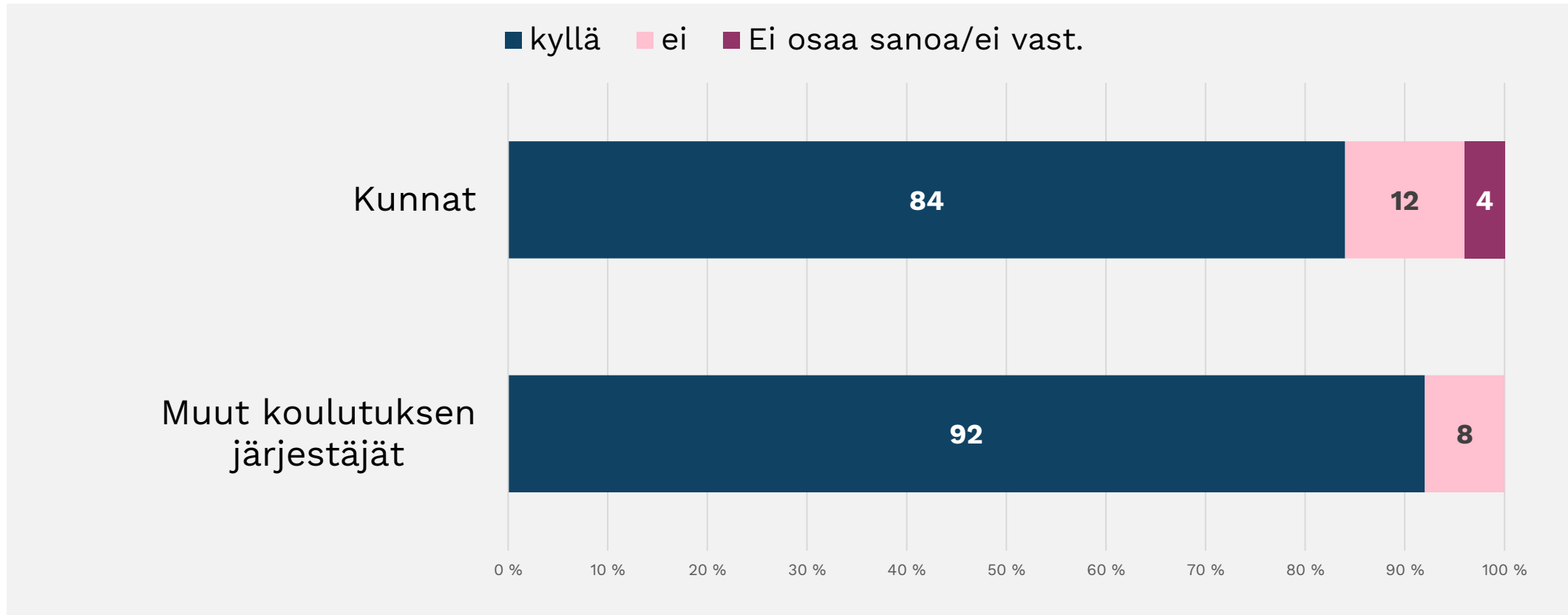
% vastanneista. (N=175)



Opiskeluhouoltokysely 2023:

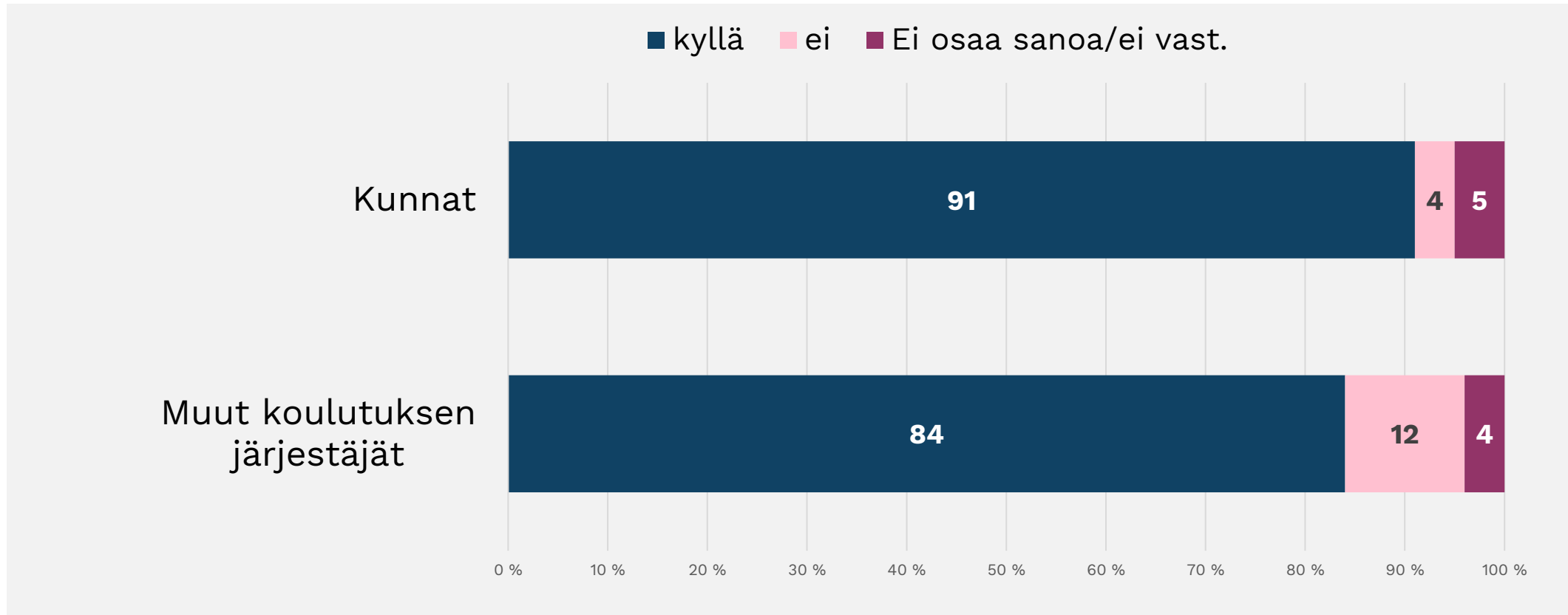
Vastausjakaumat kysymyksestä ”Onko hyvinvointialueen edustaja mukana monialaisessa oppilaitoskohtaisessa opiskeluhouoltoryhmässä?”

% vastanneista. (N=175)



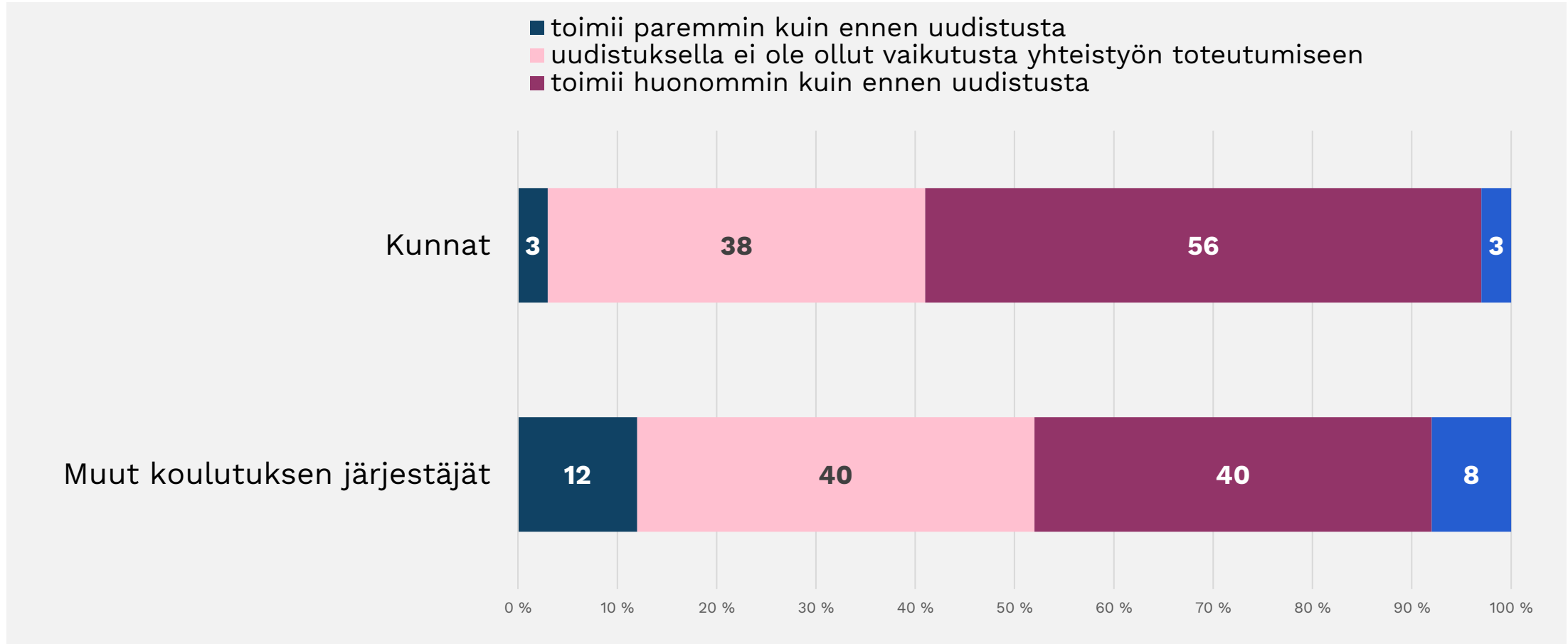
Vastausjakaumat kysymyksestä ”Onko hyvinvointialueen edustaja mukana monialaisessa opiskeluhuollon ohjausryhmässä?”

% vastanneista. (N=175)

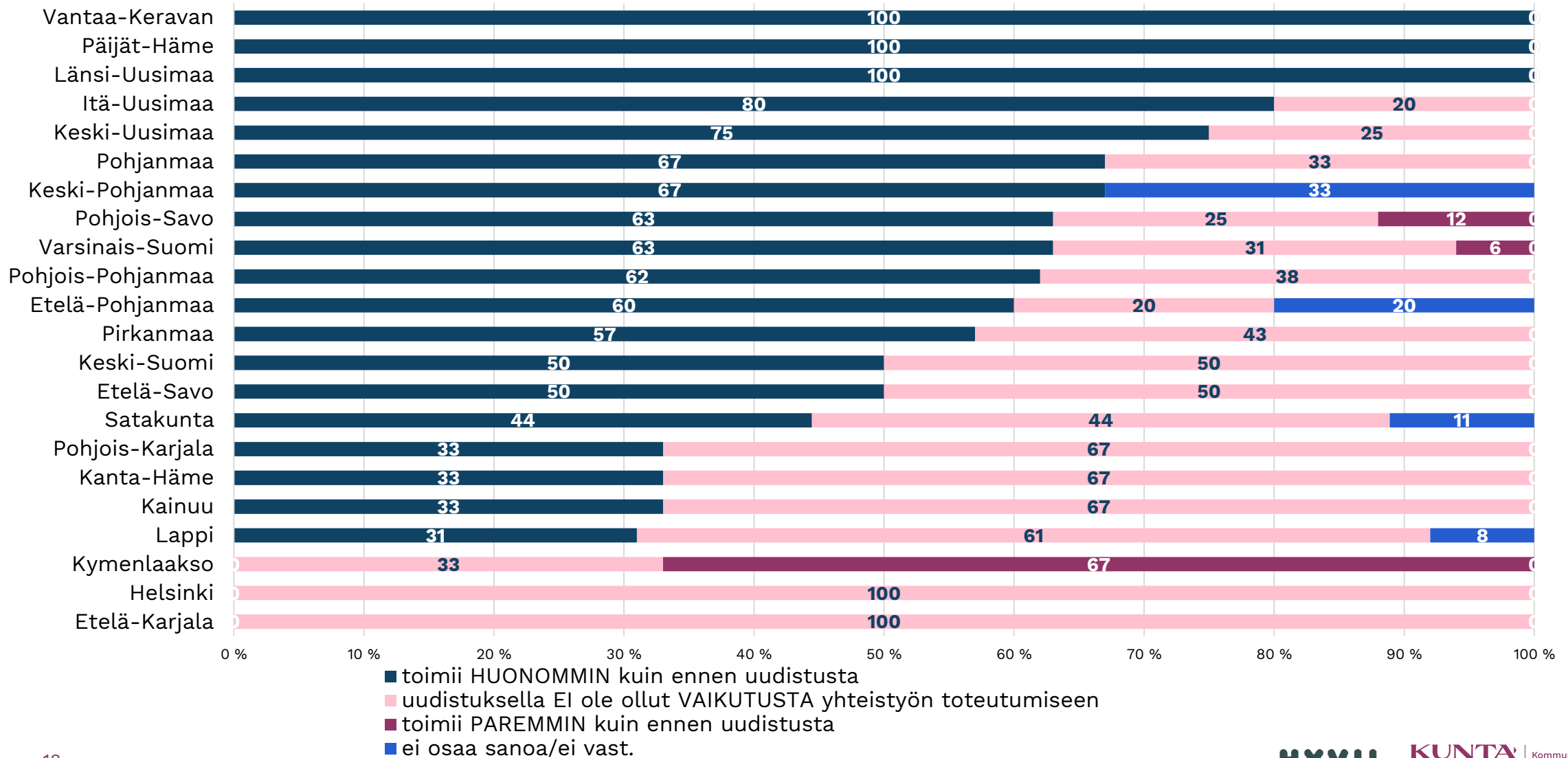


Vastausjakaumat kysymyksestä ”Mikä seuraavista kuvastaa parhaiten käytännön yhteistyötä hyvinvointialueen opiskeluhouoltopalvelujen henkilöstön ja oppilaitosten opetushenkilöstön välillä?”

% vastanneista. (N=175)

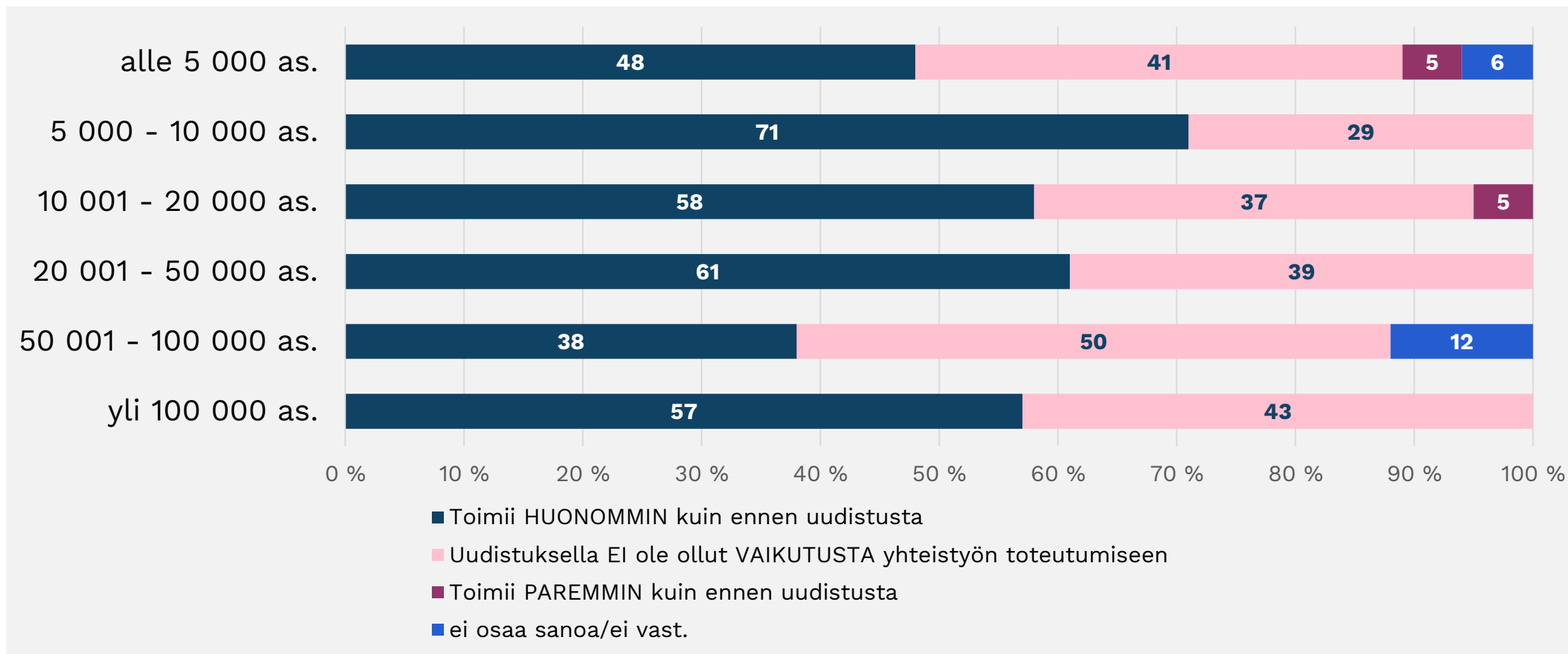


Vastausjakaumat kysymyksestä ”Mikä seuraavista kuvastaa parhaiten käytännön yhteistyötä hyvinvointialueen opiskeluhouoltopalvelujen henkilöstön ja oppilaitosten opetushenkilöstön välillä?” % vastanneista kunnista hyvinvointialueittain tarkasteltuna. (N=149)



Vastausjakaumat kysymyksestä ”Mikä seuraavista kuvastaa parhaiten käytännön yhteistyötä hyvinvointialueen opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön ja oppilaitosten opetushenkilöstön välillä?”

% vastanneista kunnista kokoluokittain tarkasteltuna. (N=149)



Käytännöntason yhteistyö

”Resurssit alueella jaetaan tasaisemmin, mikä joillekin tarkoittaa parannusta ja joillekin huononnusta opiskeluhuollon henkilöstötilanteeseen”

Onnistumisia

- Jo ennen uudistusta toimineiden työntekijöiden yhteistyön jatkuminen
- Moniammatillisen yhteistyön toimivuus
- Lisäresurssit, työntekijöiden määrän kasvu
- Palveluiden monipuolistuminen
- Työntekijöiden sitoutuneisuus ja aktiivisuus
- Suunnitelmallisuus tiivistää yhteistyötä ja selkeyttää kokonaisuutta
- Alueellinen suunnittelu ja tavoitteellisuus luo tasa-arvoa

Haasteita

- Tietojen luovuttamiseen liittyvät epäselvyydet ja byrokratia
- Henkilöstöpula, erityisesti psykologipalveluiden puutteellisuus
- Heikko tiedottaminen hyvinvointialueilta koulutuksen järjestäjille
- Henkilöstön vaihtuvuus
- Henkilöstön tavoitettavuus oppilaitoksissa
- Hyvinvointialueen organisaatio nähdään epäselvänä
- Vähentyneet resurssit
- Resurssien riittämättömyys ennaltaehkäisevään, yhteisölliseen opiskeluhuoltoon

Tietoa kyselyyn vastanneista

Tietoa opiskelijahuoltokyselyyn 2023 vastanneista kunnista ja vastausten kattavuudesta hyvinvointialueittain (N=149*)

Tietoa vastanneista	Kuntien lkm hyvinvointialueittain	Vastanneiden kuntien lkm	Vastanneet kunnat, % hyvinvointialueen kunnista
Etelä-Karjala	9	3	33
Etelä-Pohjanmaa	18	10	56
Etelä-Savo	12	6	50
Helsinki	1	1	100
Itä-Uusimaa	7	5	71
Kainuu	8	3	38
Kanta-Häme	11	3	27
Keski-Pohjanmaa	8	3	38
Keski-Suomi	22	14	64
Keski-Uusimaa	6	4	67
Kymenlaakso	6	3	50
Lappi	21	13	62
Länsi-Uusimaa	10	6	60
Pirkanmaa	23	14	61
Pohjanmaa	14	6	43
Pohjois-Karjala	13	3	23
Pohjois-Pohjanmaa	30	13	43
Pohjois-Savo	19	8	42
Päijät-Häme	10	4	40
Satakunta	16	9	56
Vantaa-Kerava	2	2	100
Varsinais-Suomi	27	16	59
Kaikki	293	149*	51 %

HYVIL KUNTA LIITTO

*Kyselyyn vastanneita kuntia yht. 150. Yhdestä kunnasta taustatiedot puuttuvat.

Tietoa opiskelijahuoltokyselyyn 2023 vastanneista Manner-Suomen kunnista kuntakokoluokittain (N=149*)

Kuntakokoluokka	Kuntien lkm (as.luku 31.12.2022)	Vastanneiden kuntien lkm	% kokoluokan kunnista
alle 5 000 as.	127	63	50 %
5 001 - 10 000 as.	70	34	49 %
10 001 - 20 000 as.	43	19	44 %
20 001 - 50 000 as.	32	18	56 %
50 001 - 100 000 as.	12	8	67 %
yli 100 000 as.	9	7	78 %
Yhteensä	293	149*	51 %

*Kyselyyn vastanneita kuntia yht. 150. Yhdestä kunnasta taustatiedot puuttuvat.

Tietoa opiskelijahuoltokyselyyn 2023 vastanneiden kuntien edustavuudesta kunnan kielisuhteen ja kuntatyyppin mukaan. (N=149*)

Kieliluokitus	Kuntien lkm yht.	Vast. lkm	Vast. %
Suomenkieliset kunnat	260	132	51 %
Kaksikieliset, suomenkieli-enemmistöiset kunnat	18	11	61 %
Kaksikieliset, ruotsinkieli-enemmistöiset kunnat	15	6	40 %
YHTEENSÄ	293	149*	51 %

Kuntatyyppi	Kuntien lkm	Vastanneiden kuntien lkm	% kunnista
C23-kaupungit	23	15	65 %
Seutukaupungit	57	39	68 %
Kehyskunnat	44	22	50 %
Pienkunnat (alle 10 000 as.)	197	97	49 %
Kaksikieliset kunnat	33	17	52 %
Yhteensä	293	149*	51 %

*Kyselyyn vastanneita kuntia yht. 150. Yhdestä kunnasta taustatiedot puuttuvat.

Lisätietoja:

Irmeli Myllymäki

irmeli.myllymaki@kuntaliitto.fi , 046 921 4443

Marianne Pekola-Sjöblom

marianne.pekola-sjoblom@kuntaliitto.fi , 050 337 5634

Liisa Jurmu

liisa.jurmu@kuntaliitto.fi 050 479 6835



www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi